

A kanadai nyár- meg az ákácza és Magyarországra bevándorolt német köszönő barátsága.

Az osztrák birodalmi erdész-egylet, melynek mellesleg mondva, több oly magyarországi erdész tagja, ki a hazai országos Erdészeti-Egyesületet sem szellemileg, sem anyilag nem támogatja, egy havi füzetekben megjelenő folyóiratot ad ki, melynek szerkesztője Wessely József, a mariabrunni cs. kir. erdőakadémia nyugalmazott igazgatója, s egyszersmind a birodalmi erdész-egylet alelnöke, a lefolyt kiállítás idején pedig Magyarország erdészeti szakbiztosa.

E folyóirat idei októberi füzetében ily czim alatt „Zwei eigens für Ungarn erfundene Holzarten (Két különösen Magyarország számára felfedezett fanem)“ mint világkiállítási tanulmányt egy oly cikket közöl, mely fényes bizonyítékát adja annak, hogy bizonyos faju németek még akkor is, midőn a magyar-nak valamely tettét elismeréssel van alkalmuk említeni, mily kevésbé tagadhatják meg ellenszenvöket a magyar és Magyarország irányában. E cikket mint curiosumot egész terjedelmében közöljük, hogy lássák szaktársaink és lássa az erdészet iránt érdeklődő közönség, miszerint a társaságunkban és hazánk javaiból élő németek egy része, mily élelmes és hozzá, érthetlen következtetlenség mellett, mennyire illetlen arra, hogy akkor, midőn magyar részről szolgáltatott és általa is becsesnek ismert tudományos adatokat közöl, ezek bevezetésül a magyart ócsárló nyilatkozatot bocsátja elő.

Az „Oesterr. Monatschrift für Forstwesen“ szerkesztője a hozzá küldött iratot egy magát mentő következő bevezetéssel közölte :

„Jelen cikket az abban foglalt néhány érdekes adat daczára is csak vonakodva közöljük azon oknál fogva, minthogy finnyás állításokat tartalmaz, melyek az erdészetre nem vonat-

kozván, voltaképen a dologhoz sem tartoznak. Hogy azonban ezen levelezés visszaautasítása, vagy megcsonkítása által egyletünkben, mint ezen lapok kiadójától, egy különben tiszteletre méltó tagot el ne riasszunk, leggyőztük ugyan ellenszenvünket, de egytuttal a cikk tartalmáért minden további felelősséget magunktól ezennel egész határozottsággal elutasítunk“.

A szerkesztőség ezen kétségkívül elég erélyes szavu elhárító nyilatkozatát azonban nem oszthatjuk, mert egyáltalában nem lehetünk oly véleményben, hogy egy szakközlöny szerkesztőjének minden más tekintet nélkül kötelessége ne lenne egy szakbeli közlemény leple alatt kezébe juttatott cikkből a dologhoz nem tartozó s a közlemény alaptárgyával összefüggésben nem álló helytelenséget mellőzni, s mert az egyleti köteléknek igen különös értelmezése szükséges ahoz, hogy valamely egyleti tagnak, azért mert tag, joga is lehessen azt kivánni, hogy az egylet által kiadott szakközlönyben annak hivatásával össze nem férő, és nem is a szakra vonatkozó gyarló irománya kinyomassék.

E szerint jövőre elvárjuk az „Oestr. Mon. f. Forstwesens“ t. szerkesztőségétől, hogy magyarországi leveleit akként közölje, miszerint ne legyen kénytelen a fennebbihez hasonló, de el nem fogadható mentséget előre bocsátani.

Ha tehát Magyarországot illető s ezután kiadandó közleményei, miben nem kétkedünk, mentve lesznek a magyar nemzetet sértő gunytól, akkor elhiszszük, hogy levelezői „tiszteletre méltó“ tagok, kik irjanak aztán szakbeli működésünkről dicsőreleg vagy ócsárlólag, de mindig szakbeli érvekkel, akkor cikkeit megfelelő elismeréssel vesszük, vagy a felajánlott kesztyűt is mint méltó ellenfélét fogadjuk.

Most áttérünk a curiosumot képező német cikk magyar fordításának közlésére, megjegyezvén, hogy a szerzője által abban *) alatt közölt megjegyzések a fordításban a szöveg illető helyén zárjel közt fordulnak elő.

„Tisztelt szerkesztő ur!

Mínthogy Ön a jelen kiállítás magyarságát mint magyar világkiállítási biztos kétségen kívül tudományos szempontból szinte kellőleg fel fogja deríteni, jelen cikkemmel tulajdonképen csak önnel egy dobon kontárkodom.

Határozottan kikérem mindamellett is e soraimnak a világkiállítási tanulmányok sorozatába való azonnali felvételét, mínthogy ellenkező esetben, mint az osztrák birodalmi erdész egyesület tagja, magamat illető jogaimban sértve érezném, s oly kényszer helyzetbe hozatnék, hogy e dolgozatom közlése végett más szaklapokat kellene felkérnem; mit annál inkább kívánnék kikerülni, mivel ez esetben cikkem bizonyára még kisebb olvasó körben ismertetnék, mintha az osztrák erdészeti havi lapban jelen meg. Mínthogy pedig Ön ezenkívül becses lapjának hasárait már sok más kontárnak is készségesen kitárta, mai nap azonban az egyenjogosság elvéhez mereven kell, hogy ragaszkodjunk, ennél fogva jelen közleményem fölvetését csak annál határozottabban követelem.

Lássunk tehát a dologhoz.

Európában két határozottan chauvinisticus (önhiitt) nemzedék él, a francia és kedves földieim nemzete, a magyar. Mi sem gyakorol az emberiségre nagyobb kölcsönös vonzerőt, mint annak közös gyöngeségei, (többször meggyőződtem, hogy emberek, kik éveken át egymás irányában a legnagyobb közönnyel viseltettek, rögtön legjobb barátságot kötöttek, miután valamely *) vagy ivó társaságban találkoztak volt), s innen magyarázható ama köztudomásu rokonszenv is, melylyel törzsökös magyarok már hosszabb idő óta a francziák iránt viseltetnek. Mínthogy pedig a magyaroknak a francziákhoz különben vajmi kevés közük van, csakis a chauvinisticus érzelemnek jó ég tudja hányadik pohár pezsgőnél beállott túláramlása serkenthette a legelőkellőbb helyi szolgálattevők egyikét arra, miszerint a Pesten megtartott legutóbbi világkiállítási ünnepélynél az ugynevezett francia visszatörzés sikerére poharát emelje.

*) Szerző ur itt oly illemtelen kifejezést használt, hogy azt részünkről még a fordításban sem közölhetjük. Szerk.

A francziák szeretett magyar testvéreimet az önistenesítés ábrándjában mégis némileg felülmulják. Vajjon a jó izlés nemzete az összes műveltség élén is halad-e, 1870. óta több mind kétséges ugyan, hogy azonban a chauvinisticismusban legelső helyen áll, az már bizonyos. Így például a Grande natione-nak már saját istene is van, míg a magyarok szerényebb módra az egyszerű trónörökléssel is megelégednek, azon esetre, ha majdan az öreg Isten elhalni találna. (Régebben, ha öreg istenök meghalt volna, Eszterházy herczegöket tették volna istennek; ma már nehéz elhatározni, vajjon a választásnál a sors a tiszteletre méltó Deák-ot, vagy az eszes Andrássy grófot, vagy pedig a baloldal egy kitünő tagját érné-e?) Ámde különben az egész emberiség is rendesen valamely örültségen szenved; hajdan a vallási eszelősség tartá lekötve érzelmét, mai nap pedig változatosság kedvéért, a nemzetiségi, s így fog az lenni mindörökké.

Apropos; mily eszmezavarnak lehetnek néha alávetve, különben igen eszes és józan emberek is, ennek bizonyosságát a rossz világ azon felköszöntésben is véli találni, melyben az osztrák kereskedelemügyi minister Budapest városának a nemzetközi jury tiszteletére augusztus-hó 27-én adott diszebednél a felülmulhatlan magyar vendégszeretetet dicsőítette.

A legfélremagyarázhatlanabb jelensége következő szavakban rejlik: „Hogy kiállításunk Magyarország nélkül létre nem jött volna“.

E sorok írója semmikép sem számít Banhans ur pártosaihoz; jelen esetben mindazonáltal ügyét pártolni kénytelen. A lajthántuli kereskedelemügyi ministerből azon perczben, midőn a józanság bűnnek tekintetett, alighanem a lelkesülés szólt; s a mi ily perczekben az ajkakon áttör, azt ugyan arany mérlegen mérlegezni nem lehet. Banhans ur ezen sokat megtámadott mondatának kinyilatkoztatásával nyilván csakis azon igénytelen szavacskát hagyta ki, melynek beszövése beszédét megtörhetlen igazsággá tette volna, melynek végzetteljes kihagyása ellenben azt szelid örültséggé változtatta.

Ezen szerény s mégis elannyira következményteljes melléknév se több, sem kevesebb, mint a minékünk oly felette drága „erdészeti“ szó, Banhans ur, ki határozottan tudja

mindazt, a mi világhiállítási ügyeinkben a szinfalak előtt szintugy, mint azok mögött történt, nyilván azt akarta mondani :

„Gazdag *erdészeti* kiállításunk Magyarország nélkül létre nem jött volna“. Hogy szerencsétlenségére ezen döntő szavacskát kihagyta, azt a pezsgővel szintugy, mint azzal is mentheti, miszerint azok is, kik irányadó köreinkhez tartoznak, már régóta megszokták, az erdészetit, és az erdészeket rendesen észre nem venni.

Hogy ezen kis javítás folytán miként változik Banhans paradoxonja, azonnal tiszta arany igazsággá, kiki tudja, kinek a szinfalak mögé pillanthatni alkalma volt.

Mert nem csak, hogy a magyar munkásság legfényesebb része amaz erdészeti látványnak, melyen jelenleg művelődésünk tudni vágyó, és szórakozás után sopánkodó sarjadéka a kék Duna mentén gyönyörködik, de Osztrákország nagyrabecsülendő erdészeti tettei sem létesülhettek volna, ha Magyarország, vagy tulajdonképen a magyar államerdészet főigazgatósága a kezdeményezés terére nem lép. Nem mondjuk ezzel, miszerint az osztrák erdőgazdánknál az erre való tehetség vagy jóakarát hiányzott volna; a bécsi központi kiállítási bizottságnak, vagy ha inkább tetszik a Schwrz-féle törzskarnak e részben tett intézkedései, oly rosszak voltak, vagy inkább mondhatnám, annyira elmaradtak, miszerint csak is a magyar kezdeményezésnek, az *exempla trahunt*-nak és a visszamaradás előli irtózásnak köszönhető, ha végre osztrák erdészeknek is sikerült mindazon nehézségeket szerencsésen leküzdeni, melyek saját erdőgazdaságait hazai termeléseinek jelentékeny kiállításán mindaddig gátolák.

De, hogy ismét a magyar chauvinismusra visszatérjek, korántsem kell attól tartania, hogy ennek ama rossz neméről kívánok itt szólni, mely nem csak nevetségessé tesz minket a külföld előtt, hanem, a mi még sokkal rosszabb, mely a haza tényleges előhaladását nem csak, hogy elő nem segíti, sőt inkább erővel gátolja.

Ezen műveltségellenes öngyilkos chauvinismus a becsületes magyarok közt ugy is csak azon exaltadosoknál található, kik mindent csak színes szemüvegen át látnak! A komolyan gondolkodó valódi hazafinál ezen különös lelkihajlam, melyről itt szölok, amugy is csak mint a jogosult nemzeti önértzet naiv

virága észlelhető. Ily kedélyes alakban szeszélyt sző a mindennapi életbe. Az ily fokig ritkított chauvinismus már nem véték, sőt ellenkezőleg csak szívesen vétethetik, sőt meg is szünik már valódi chauvinismus lenni épen úgy, a mint a kéksav halálhozó lenni, ha az őszi baraczk vagy a maraschino kellemes ízében élvezzük.

Ezen enyhe szelid, s majdnem szeretetre méltó hamis chauvinismus tehát már az erdészethél is hajtott néhány tréfás virágot melyeket élczük kedvéért hasonló módon jóknak valhatunk, mint esetleg egy szép hölgynek a magyar erdészeti kiállításra nézve tett gyermekdedes együgyü megjegyzéseit.

Igy egyebek közt állittatik: A kanadai nyárfa és az ákácza Amerikában különösen Magyarország számára lett felfedezve.

Ezen „Ütésben“ (Schlager) kétségen kívül némi igazság rejlik, a menyiben a honi fanemek közt a tulajdonképeni valódi Magyarországbán vagyis a magyar síkságbán való tenyésztésre, egyik sem oly kiválóan alkalmas, sőt a mennyiben a fennevezett bevándorlottak nélkül nagy területeken névleg a síkságok belséjében melyek a természet által a nagy hőmérsékleti szélsőségek és következményteljes pusztaszáradtság miatt beerdősítenül hagyattak, erdőt nevelni egyáltalában nem is sikerülne.

Mert egyrészt a kanadai nyárfa, és az ákácza itt nem csak vidámabban tenyésznek és nagyobb fatömegeket szolgáltatnak, mint a többi honi fanemek, hanem másrészt aránylag könnyebben nevelhetők és sokkal nehezebben irthatók ki, mely utóbbi körülmény oly országban, mely csak felette drága munkacserőt képes szolgáltatni, s melyben ezen felül az erdőtenyésztés mestersége fejlődésének még csak alacson fokán áll, az emberek és marhák általi kártételek ellenben annyira gyakoriak, mint Magyarországbán, minden esetre nem megvetendő előnynek tekinthető. E két fanem előnye annál nagyobb minthogy a futóhomok befásítására is jelesen alkalmasak, mellyel Magyarország bőven áldva van.

Wessely ur „az európai futóhomok és mivelése“ című igen tanulságos könyvében részletesen közli mindazon adatokat, melyek e két fanemnek a homoktalajhoz való viszonyát illetik.

Midőn e tekintetben e műre utalok, abból csak annyit idézek, hogy még az újabb magyar futóhomokon is a kanadai

nyárfa egész 186 köbláb az ákác pedig televényesített homoktalajon 150 egész 265 köbláb, év és holdankénti átlagnövedéket mutat.

A magyar síkságon tenyésző ákác növekvésének megállapításához szolgáló további igen becses adatokat a debreczeni k. gazdasági tanintézet illető kiállítására szolgáltat. Lakner ottani tanár ur e részben számos felvételt eszközölt melyeket rajzban és rovatos kimutatásokban a közönséggel megismertetett, s melyeknek rövid kivonatát mint egy rövid vilákiállítású látogatás gyümölcsét az alábbi két táblázatban igénytelenül közölhetni tán czélszerűnek tarthatom. *)

Ákáczerdő (holdanként).

Debreczen 45 éves				Bács 26 éves ültetmény			Téglás 12 éves tőhajítás			Mezőhegyes 32 éves		
törzsszám —				993			1520			916		
távolság 9.5'				—			—			—		
körlap összegek 501 □				237 □			143 □			170 □		
törzsmagasság . 63'				31—62'			34—49'			39—66'		
alakszám 47				48—52			57—59			46—53		
fatömeg . . 14172 k.l.				6976 k. l.			3126 k. l.			5309 k. l.		
évi növedék köblábokban												
kor	fatömeg	folyó-átlagos-növedék		fatömeg	folyó-átlagos-növedék		fatömeg	folyó-átlagos-növedék		fatömeg	folyó-átlagos-növedék	
5	2			83			775			95		
		3	2		167	92		314	235		44	31
10	18			917			2347			314		
		44	16		352	178		389	286		165	76
15	240			2675			4294			1137		
		211	65		318	213					240	117
20	1297			4264						2336		
	2436	437	139		446	260					255	136
25	3483			6494						3409		
	2423	436	189		481	297					260	157
30	5662			8901						4708		
	2344	459	227								301	177
35	7976									6212		
	2135	447	245									
40	10211											
	3361	792	315									
45	14172											

*) Az „Oesterr. Mon. f. Forstwesen“ szerkesztője itt szószerint a következő megjegyzést teszi: A tisztelt olvasók ezen utóbbi írásmód által ne vezettessék magokat azon téves véleményre, mintha a szerző államhivatalnok volna. A szerk.

A magyar síkság egyéb fanemei (holdanként).

Rezgő nyárfa Tégláson		Kanadai nyárfa Bácsón		Fekete fenyő Bácsón		Fekete fenyő Mező-Hegyesen		Szilfa Mezőhegyesen							
kor	33 év	távolság	26 év	távolság	22 év	távolság	38 év	törzsszám	28 év						
törzsszám	949		15,4'		13,7'		14,3'		1492						
körlap összeg	448 □'		191 □'		271 □'		231 □'		165 □'						
törzsmagasság	71 - 74'		72'		24'		54'		36 - 56'						
alakszám	44 - 46		53		76		51		48 - 62						
fatömeg	14773		7300		4948		6036		5309						
é v i n ö v e d é k k ö b l á b a k b a n															
kor	fatömeg	folyó- növédék		fatömeg	folyó- növédék		fatömeg	folyó- növédék		fatömeg	folyó- növédék		fatömeg	folyó- növédék	
		átlag-	átlag-		átlag-	átlag-		átlag-	átlag-						
5	314	236	149	181	213	125	60	107	60	47	49	29	147	87	58
10	1492	469	256	1248	377	209	596	244	121	291	105	54	581	169	95
15	3836	529	324	3133	343	242	1817	421	196	816	138	75	1423	191	119
20	6480	551	369	4849	405	275	3921	514	260	1505	160	92	2377	177	130
25	9233	641	415	6875	425	300	6889	.	.	2304	214	112	3262	244	149
30	12437	782	467	8998	3372	313	141	4484	.	.
35	16347	4938	366	169	.	.	.
40	6768

A talaj természeti tulajdonságai.

	Futóhomok				Fekete-föld	
	Debreczen		Téglás		Mezőhegyes	
	felső-	al-	felső-	al-	felső-	al-
	talaj		talaj		talaj	
Mélység hüvelyekben	15	—	15	—	37	—
A légszáradt földből (egy 1 m. m.-nyi szemű szita használata mellett) elkülönített szerves alkotórészek tizezredrészekben	2 ₀₉	0 ₄₁	2 ₂₄	0 ₁₉	1 ₃	0 ₁₁
Az ilykép nyert finom föld szemcséinek átmérői . . . m. méter	0—0 ₇₇	0—0 ₀₈	0—0 ₈₅	0—0 ₈₈	0—0 ₃₈	0—0 ₄₁
Átlagos mérő m. méter	0 ₀₂₂	0 ₂₀₉	0 ₀₉₄	0 ₀₉₂	0 ₀₂₈	0 ₀₂₀
A finom föld víztartó-képessége	25	23	30	28	32	35
A finom föld vízfelszívó-képessége 24 óra után hüvelyek	12	15 ¹ / ₄	15	21	9 ¹ / ₄	12 ¹ / ₂
48 " " " "	13 ¹ / ₄	15 ³ / ₄	16 ¹ / ₄	22 ¹ / ₂	12 ³ / ₄	17 ¹ / ₂
72 " " " "	13 ¹ / ₂	16	17	23 ¹ / ₂	15 ¹ / ₄	21 ¹ / ₄
96 " " " "	13 ³ / ₄	16	17 ¹ / ₂	24 ¹ / ₂	17 ¹ / ₄	24 ¹ / ₄
120 " " " "	13 ³ / ₄	16 ¹ / ₂	17 ¹ / ₂	25	18 ¹ / ₄	26 ¹ / ₂
A légszáradt föld száraz anyaga	99	99	99	99	96	92
Fajsúly	2 ₆₄	2 ₈₈	2 ₆₃	2 ₆₂	2 ₉₀	2 ₆₈

Ezen számok elég világosan mutatják, miszerint a magyar erdő és mezőgazdák jól cselekesznek midőn az ákácra és kanadai nyárfára kiváló sulyt fektetnek.

Mezőhegyest illetőleg különben a harminczas években már Hubeny József magyar főerdőmester, és báró Binder osztrák erdőtanácsos is, az akkor ugyan csak tíz éves, de már szép rudfáva felnőtt értékekben következő évi átlagos növedékeket puhattak ki:

a kőrisnél	96—195	köblábat,
az atorna jávornál	233	"
a kanadai nyárfánál	295—344	"

Ezen és más kezdetleges kísérletek kitünő sikere s ezen kívül a magyarországi erdőszet akkori szóvivőinek ajánlatai a kanadai nyárfát ákáczfát és atorna jávort annyiszor megkedveltették, hogy most már ezen fanemeket, de, főleg a két

előbbnevezettet, a magyar síkságon már igen elterjedve találjuk, ha bár nem is oly gyakran tulajdonképeni erdőkben, de mégis hosszú fasorokban és utszegélyként vonulván át a mértföldre kiterjedő pnsztasági földbirtokokon, hol nem csak jelentékeny fatömegeket szolgáltatnak, hanem mint alkalmas széltörők a köztük fekvő mezőket termékenyebbé teszik, s az egyes birtokrészeknek és dülőknak biztos határjelei gyanánt szolgálnak.

Sőt ezen bevándorolt fák még a honi rokon fanemeket mint például a fehér és fekete nyárfát is már háttérbe szorították.

Míg tehát Németországban és Austriában az ákác és a kanadai nyárfa alig sorozhatók erdei fanemek közé, vagy legalább ott azoknak alig lehet figyelemre méltó erdészeti jövőjük, e részt egészen máskép áll a dolog a valódi magyar földön vagy a magyar síkságban; itt ugyanis tényleg első rendű sőt mondhatni egyedüli fák, s a magyarok valóban humorba foglalt igazságot hirdetnek, ha nemzeti önérzetök felhevülésében a külföldnek azt kiáltják: „ezen két fanem Amerikában különösen Magyarország számára lett felfedezve“.

Kerka p o l y K á r o l y pénzügyminister visszalépett.

(B.) Olvasóink bizonyára nincsenek szokva ahoz, hogy politikai események közlését vegyék lapunkban; mind azon által, ha **Kerka p o l y K á r o l y** pénzügyministernek állásától való visszalépését mi is feljegyezzük, ezt csupán azért tesszük, mert kötelességünknek ismerjük, az államügyek közvetlen intézésétől visszalépő államférfinak, akkor midőn mások több alkalmat lelnek cselekedeteinek kedvezőtlen bírálatára, mint üdvös intézményeinek elismerésére, részünkről az általunk képviselt erdészeti-szak nevében köszönetet mondani az ennek tett kitünő szolgálatért, köszönetet mondani a szakunkra nézve korszakot alkotó azon üdvös intézményéért, mellyel a hazánk anyagi fejlődésében s az államvagyon